

LETNJI VIVALDI FORUM „ŠTA I KAKO DALJE“

PREPORUKE NOVOJ VLADI

Smanjenje budžetskog deficita i javnog duga trebalo bi da bude jedan od prvih zadataka nove vlade Srbije prema mišljenju učesnika trećeg Letnjeg Vivaldi foruma „Šta i kako dalje“, koji je, u organizaciji Ekonomskog instituta i Mokrogorske škole menadžmenta, održan na Mokroj Gori od 21. do 23. juna.

Smanjenje budžetskog deficita i javnog duga trebalo bi da bude jedan od prvih zadataka nove vlade Srbije, mišljenje je većine učesnika trećeg Letnjeg Vivaldi foruma „Šta i kako dalje“, koji je, u organizaciji Ekonomskog instituta i Mokrogorske škole menadžmenta, održan na Mokroj Gori od 21. do 23. juna. Prvi panel Foruma pod nazivom "Prvih deset konkretnih mera nove vlade - Strategija Srbije za privredni rast" organizovan je u saradnji sa USAID Projektom za bolje uslove poslovanja u sklopu podrške projektu Ekonomskog instituta Okrugli stolovi 2012.

Na tradicionalnom skupu posvećenom makroekonomskim i privrednim kretanjima bitnim za planiranje poslovanja u narednoj godini, ekonomisti i predstavnici države, privrede i međunarodnih organizacija predložili su budućoj vladi šta bi trebalo da budu ključni prioriteti ekonomske politike koju će sprovoditi.

U glavnom uvodnom izlaganju ovogodišnjeg Letnjeg Vivaldi foruma **Aleksandar Vlahović**, predsednik Saveza ekonomista Srbije i predsednik Ekonomskog instituta, rekao je da bi nova vlada trebalo da sprovede kratkoročnu fiskalnu konsolidaciju, koja bi povećala budžetske prihode za 50 milijardi, a rashode smanjila za oko 90 milijardi dinara. Prihodi bi mogli da budu povećani, između ostalog, podizanjem stope PDV-a za oko tri procentna poena, kao i povećanjem poreza na imovinu i profit, uz pooštavanje fiskalne discipline. Istovremeno, treba smanjiti rashodnu stranu budžeta, a kao mogućnosti Vlahović je naveo selektivno zamrzavanje penzija i proveru načina kako su ostvarene invalidske penzije. Fiskalna konsolidacija omogućila bi vraćanje budžetskog deficita na planiranih 4,25 odsto BDP-a i otvorila prostor za relaksaciju monetarne politike i smanjenje obavezne rezerve banaka.

Lu Brefor, šef Kancelarije Svetske banke u Srbiji, stanje u srpskoj privredi slikovito je uporedio sa visokim nivoom holesterola u ljudskom organizmu, pre svega zbog visokog spoljnog duga koji je premašio 45 odsto BDP-a i pretili da bude uvećan za još 10 odsto. Jedno od rešenja moglo bi da bude osnivanje razvojne banke, ali treba biti oprezan da se ona ne zloupotrebi, kazao je Brefor, dodajući da bi trebalo uraditi "više sa manje sredstava", odnosno povećati produktivnost u privredi, efikasnije sprovoditi socijalnu zaštitu i nastaviti sa "giljotinom propisa" da bi se poboljšalo poslovno okruženje. Nova vlada, prema njegovim rečima, mora biti hrabra i odvažna u namerama i odlukama i čvrsta u sprovođenju planova. Ukoliko ona obavi bolne rezove, sledeća vlada će moći da se posveti investicijama i rastu privrede za dobrobit Srbije.

Na prvom panelu, posvećenom konkretnim merama nove vlade, **Kori Udovički**, bivša direktorka UNDP za zemlje u tranziciji i predsednik CEVES-a, poručila je da su potrebne hitne, kratkoročne makroekonomske mere, ali se ne smeju izgubiti iz vida ni dugoročne mere bez kojih nema trajnog oporavka srpske ekonomije. Država mora mnogo efikasnije da upotrebljava sredstva koja ima na raspolaganju, da ulaže u infrastrukturu i znanje kao načine za jačanje konkurentnosti, da smanji troškove ranih faza privredne aktivnosti, naglasila je Udovički.

Božidar Đelić, konsultant Evropske banke za obnovu i razvoj izjavio da se rebalans budžeta mora uraditi pre letnje pauze, da bi se zaustavilo "krvarenje" javnih finansija i ukazao da buduća vlada mora da podrži onaj deo privrede koji može da stvara novu vrednost i poveća BDP.

Vladimir Vučković, član Fiskalnog saveta i urednik MAT-a, izjavio je da postoji opasnost da javni dug do kraja godine dostigne čak 60 odsto, a deficit budžeta premaši pet odsto BDP-a, upozoravajući da ukoliko se to desi postoji realna opasnost da država zapadne u krizu javnog duga. Zbog toga je neophodno što pre sprovesti fiskalnu reformu, uz povećanje PDV-a i smanjenje poreskog opterećenja za poslodavce da bi se podstaklo novo zapošljavanje, objasnio je Vučković.

Potpredsednik Privredne komore Srbije, **Vidosava Džagić**, ukazala je da je srpska privreda tehnološki zastarela i prilično zaostaje za drugim zemljama EU, tako da su potrebna velika ulaganja da se to zaostajanje smanji.

Govoreći o fiskalnoj politici, **Jelena Petković**, izvršni direktor za korporativno upravljanje Tigra iz Pirot, ukazala je da, između ostalog, treba proširiti bazu poreskih obveznika, a svaku imovinu koja se namenski ne koristi - oporezovati.

Poljoprivreda bi mogla da bude jedna od najvažnijih razvojnih grana. **Natalija Bogdanov**, profesor Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu upozorila je, međutim, da taj sektor zahteva hitne i velike investicije da bi se oporavio, jer su 2009. i 2010. godine bile uspešna pre svega zbog povoljnih agrometeoroloških prilika. Potrebna je i edukacija poljoprivrednih proizvođača.

Na panelu „Nova finansijska arhitektura Srbije za podsticaj realnog sektora“ **Miloš Bugarin**, predsednik Privredne komore Srbije, kao ograničavajući faktor za ubrzani razvoj privrede naveo je spoljni dug koji je dostigao oko 24,1 milijardu evra, zbog čega se mora promeniti način finansiranja da bi se zaustavio privredni pad.

Darko Popović, član Izvršnog odbora i direktor Divizije za poslovanje sa privredom Banke Intesa ocenio je da je visok nivo zaduženosti ostvaren prethodnih godina rezultirao slabljenjem kreditne sposobnosti privrednih društava tako da danas taj kriterijum zadovoljava samo oko 30 odsto preduzeća u Srbiji.

Savetnik za ekonomska pitanja USAID-a **Entoni Sinkler** podsetio je da se u prethodnih pola veka u mnogim ekonomijama sveta dogodila reindustrializacija, koju su većim delom izvela mala i srednja preduzeća. To bi trebala da učini i Srbija. Ključni sektori koji moraju da rastu, upravo su oni u kojima je najveći pad, a to je pre svega poljoprivreda, ukazao je predstavnik USAID-a i dodao da se prema njihovim istraživanjima više od polovine preduzetnika u Srbiji uopšte ne zadužuje u bankama zbog nepovoljnih uslova kreditiranja.

U prethodnih 10 godina u Srbiji je investirano oko 37 milijardi evra, ali u narednom periodu Srbija se mora okrenuti sebi u finansiranju novih projekata, pri čemu privatne firme moraju imati isti tretman kao i ostale kompanije, izjavio je **Vladimir Milovanović**, generalni direktor Energoprojekt Holdinga na panelu „Novi investicioni ciklus za nova radna mesta“, dodajući da nova vlada treba da promoviše Srbiju kao tržište sa povoljnim uslovima za rad i subvencionise samo one projekte koji imaju dugoročnu perspektivu i otvaraju nova radna mesta.

Finansijski direktor kompanije "Knjaz Miloš", **Vuk Valjarević**, ocenio je da je potrebna modifikacija Zakona o radu da bi se poboljšala fleksibilnost u zapošljavanju.

Jelena Žarković-Rakić, docent na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, ocenila je da nije nezaposlenost najveći problem privrede Srbije, već visoka neaktivnost radno sposobnog stanovništva, po čemu smo prvi u Evropi.

Predsednik UGS Nezavisnost, **Branislav Čanak**, izjavio je da je u Srbiji najveći poslodavac država, koji zapošljava oko 540.000 ljudi i samim tim negativno utiče na druge poslodavce u zemlji. S druge strane, veliki problem kod smanjenja stope nezaposlenosti je slaba mobilnost radne snage.

Direktor sektora za ekonomska pitanja Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje **Milica Miletić** najavila je da od 1. jula stupa na snagu novi sistem raspodele zarada u zdravstvenim ustanovama, gde će 40 odsto plata lekara zavisiti od broja registrovanih pacijenata. Preventiva u lečenju učestvovaće sa 30 odsto u zaradama lekara, racionalnost u propisivanju lekova

sa 20 odsto i efikasnost u radu sa 10 odsto, kazala je Miletićeva na završnom panelu o reformi javnog sektora.

Dragana Kalinović, direktor Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, navela je da je u ovoj godini planirana naplata doprinosa u ukupnom iznosu od 110,4 milijardi dinara, a ostvareno 112,8 milijardi dinara. Kalinović nije mogla da navede razlog poboljšane naplate u penzioni fond.

Ratko Bogdanović iz Direkcije za ekonomsko-finansijske poslove JP EPS rekao je da toj kompaniji ove godine nedostaje oko 38 milijardi dinara za tekuće poslovanje i planirane investicije, dok su za sigurno snabdevanje posle 2015. godine EPS-u potrebne investicije od oko 10 milijardi evra. **Ivan Nikolić**, viši stručni saradnik u Ekonomskom institutu ocenio je da je fiskalna konsolidacija koju je predložio Fiskalni savet potreban, ali ne i dovoljan uslov uspeha, te da fiskalna restriktivnost ne sme biti jedini alat prilagođavanja. Reformski okvir mora sadržati i paket strukturnih reformi čime bi se podstakao rast privredne aktivnosti i izvoza na srednji i dugi rok, ali i kriznu investicionu strategiju praćenu inovativnom monetarnom politikom donošenjem plana oživljavanja i podrške privredi u uslovima globalne stagnacije izborom ograničenog broja prioriteta, na kratak rok. Aktuelna pozicija međunarodnih finansijskih institucija, kao i samog MMF-a, upućuje na zaključak da trenutni nivo javnog duga ne mora nužno da znači smetnju realizaciji pomenute investicione strategije, zaključio je Nikolić.

U okviru foruma održan je i panel „Ekonomska stvarnost Srbije – pogled iz medija“ na kom su ekonomski novinari odgovarali na pitanja privrednika i ekonomista. Uloga medija je važna u vreme krize, jer su javnosti neophodne objektivne i jasne informacije, bez suvišnog senzacionalizma, istakli su učesnici panela.

(Prema pisanju Tanjuga 22. i 23. juna)